

RETEN I HOLSTEBRO KENDELSE

Den 21. oktober 2020 kl. 09.00 holdt Retten i Holstebro offentligt retsmøde i retsbygningen.

Dommer Torben Riise behandlede sagen.

Sag BS [REDACTED] HOL

A [REDACTED]
(advokat Maria Ulf Hansen)

mod

T [REDACTED] A/S
(advokat Jens Andersen-Møller)

A [REDACTED] har ved begæring af 29. maj 2020 anmodet om foretagelse af isoleret bevisoptagelse i form af syn og skøn, jf. retsplejelovens § 343.

I begæringen er bl.a. anført:

" ...

1.1 Formålet med bevisoptagelsen

Formålet med bevisoptagelsen er at få belyst om der kan dokumenteres en omsætnings -og resultatnedgang i virksomhed [REDACTED], i det følgende virksomheden, i perioden juli 2014 og frem, samt om denne nedgang skyldes at indehaveren A [REDACTED] har arbejdet på nedsat tid siden 24. juni 2014.

1.2 Sagsforløbet

Den 24. juni 2014 var A [REDACTED] involveret i et trafikuheld, hvor hun påkøres bagfra, og skubbes op i den foran holdende bil.

På ulykkestidspunktet arbejdede A [REDACTED] i sin selvstændige virksomhed, hvor hun som lægesekretær tilbød journalskrivning for afdelinger på landets sygehuse. A [REDACTED] har drevet virksomheden siden 2002. Som henholdsvis sagens **bilag 1-3** fremlægges årsrapporter for virksomheden for årene 2011-2013.

Som følge af ulykken sygemeldes A [REDACTED] fuld tid i perioden 24. juni 2014 til 21. juli 2014, hvorefter hun blev delvis raskmeldt med 25%, svarende til en ugentlig arbejdstid på 10-12 timer.

I dag er A [REDACTED] fortsat selvstændig, men arbejder i meget begrænset omfang ca. 5 timer om ugen, og har gjort det siden juli 2015. Som henholdsvis sagens **bilag 4-9** fremlægges årsrapporter for virksomheden årene 2014 til 2019.

Som sagens **bilag 10** fremlægges revisor [REDACTED] bemærkninger til regnskaberne.

Twisten i sagen er dels hvilket nøgletal, der skal benyttes i vurderingen af den økonomiske udvikling i virksomheden efter ulykken, samt om der kan dokumenteres et skadesrelateret tab, ligesom der er tvist om hvorledes virksomheden ville have udviklet sig uden tilskadekomsten.

Ex tuteo kan det oplyses, at der er begrænsede sammenlignelige virksomheder, da der er tale om nichevirksomhed, hvorfor der som sagens **bilag 11**, fremlægges nøgletal for [REDACTED] ApS perioden 2017-2019 fra www.proff.dk.

1.3 Nærmere om skønsforretningens tema

Det er A [REDACTED]' opfattelse, at tilskadekomsten den 24. juni 2014 er årsag til, at der har været faldende omsætning og resultat i hendes virksomhed i perioden juni 2014 til nu, altså at tabet er følge af hendes begrænsede arbejdsindsats i virksomheden.

Det er opfattelsen, at man skal benytte de almindelige principper for fastsættelse af årsløn for selvstændige og beregning af resultat jf. Arbejdsmarkedets Erhvervs sikrings vejledning om fastsættelse af årsløn for selvstændige, som fremlægges som **bilag 12**.

..."

Med begæringen fulgte "Blanket til syn og skøn".

Ved svarskrift af 12. juni 2020 nedlagde T [REDACTED] A/S påstand om, at den fremsatte begæring om syn og skøn ikke tages til følge.

Til støtte for påstanden anførtes:

" ...

Tvisten mellem parterne vedrører udmåling af personskadeerstatning, særligt opgørelse af årsløn efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2.

Det ligger fast, at kompetencen vedrørende fastsættelse af erhvervseventabsprocenter henhører under Arbejdsmarkedets Erhvervssikring som særlig sagkyndig instans, jf. erstatningsansvarslovens § 10.

Der er ikke praksis for at anvende retsmidlet syn og skøn i forbindelse med den bevismæssige/juridiske vurdering, der skal foretages i anvendelsen af erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2.

Dette er velbegrundet, idet afgørelser af sådanne spørgsmål ligger inden for rammerne af, hvad der i det hele henhører under domstolene, nemlig vurdering af de foreliggende beviser i forhold til gældende retsregler.

Jeg henviser til praksis, der vedhæftes:

VLT1948.329V om fastsættelse af værdien af en servicestation, hvor landsretten afviste begæringen om syn og skøn med henvisning til, at skønnet skulle baseres på foreliggende parts- og vidneforklaringer.

U.1963.410V afviste en begæring om syn og skøn vedrørende påført tab, idet oplysninger af betydning for fastsættelse af erstatningskravet kunne fremskaffes af anden vej.

TfS 1999.163V hvor syn og skøn baseret på en bevisbedømmelse af det fremskaffede bilagsmateriale blev afvist.

TfS 2000.636Ø afviste en begæring om syn og skøn over et selskabs regnskabsgrundlag. Landsretten henviste til, at skønstemaet lagde op til en juridisk bedømmelse, der hørte under retten.

TfS 2009.349Ø afviste syn og skøn om kvaliteten af foreliggende regnskabsmateriale idet bedømmelsen heraf henhørte under landsrettens kompetence.

Samme principper var afgørende i Højesterets kendelse U.2011.3121HK, hvor Højesteret henviste til, at vurderingen af en overtrædelse af arbejdsmiljøloven beroede dels på en fortolkning af arbejdsmiljøloven og de i medført heraf udstedte regler, dels en konkret vurdering af de faktiske forhold. Højesteret afviste derfor en begæring om syn og skøn.

Som eksempler fra praksis, hvor man også ved mere komplicerede regnskabsforhold, foretager den retlige bevismæssige vurdering uden syn og skøn henvises til vedhæftede FED2003.2652V og U.2013.3336H. I begge sager afgav tilskadekomnes revisor forklaring om de regnskabsmæssige forhold.

De spørgsmål, rekvirenten søger svar på, henhører alle under rettens vurderinger eller vedrører forhold, der mere hensigtsmæssigt kan belyses på anden måde.

Til de enkelte spørgsmål bemærker jeg følgende.

Ad spørgsmål 1

Der er tale om et generelt spørgsmål, der sigter til en revisionsmæssig vurdering af gældende ret. En sådan er som det mindste overflødig og så henset til den vejledning, der henvises til.

Ad spørgsmål 2 og 3

Det bemærkes, at det generelle spørgsmål i spørgsmål 2 må vurderes at være uden betydning, og en beskrivelse af virksomheden, jf. spørgsmål 3, kan tilvejebringes ved afhøringer af rekvirenten og dennes revisor samt andre, der måtte kende virksomheden.

Ad spørgsmål 4

Spørgsmålet, der dels er lægeligt i forhold til nedsat funktionsniveau og nedsat arbejdsindsats, indebærer bevismæssige vurderinger, der ikke henhører under en skønsmand. Det er ikke en skønsmands opgave at tage stilling til, i hvilket omfang angivelser om nedsat arbejdsindsats er valide.

Ad spørgsmål 5

Udviklingen i virksomhedens resultat fremgår af regnskaberne, og det er en retlig vurdering, om udviklingen kan karakteriseres som stabil og regelmæssig.

Om den så er retvisende for fastsættelse af årslønnen, er et retligt anliggende, der ikke henhører under en skønsmands kompetence.

Ad spørgsmål 6

Også dette spørgsmål lægger op til, at skønsmanden skal fastsætte årslønnen, hvilket som nævnt ikke henhører under en skønsmands kompetence.

Ad spørgsmål 7

Spørgsmålet er generelt. Konkret beder man skønsmanden om at forholde sig til baggrunden for anskaffelse af en autocamper, og dette kan alene baseres på en vurdering af rekvirentens egen forklaring, ligesom den øvrige del af spørgsmålets besvarelse vil indebære en tilsvarende vurdering.

Ad spørgsmål 8

Udviklingen i nettoomsætningen fremgår af regnskaberne.

Anden del af spørgsmålet relaterer sig til en vurdering af tilskadekomnes forklaring om nedsat arbejdstid og indebærer således også en stillingtagen til validiteten af denne forklaring om et nedsat funktionsniveau, og dette har Arbejdsmarkedets Erhvervssikring taget stilling til i den vejledende udtalelse, der efter revurderingen er fastholdt.

Ad spørgsmål 9

Der henvises til det ad spørgsmål 8 anførte.

Ad spørgsmål 10

Der er ikke grundlag for at overlade til en skønsmænd at komme med bemærkninger. En skønsmænd skal besvare rejste spørgsmål.

På denne baggrund bør begæringen ikke tages til følge. Jeg bemærker supplerende, at det vil være uheldigt, om man indførte en retstilstand, hvor private revisorer skulle overtage de retlige vurderinger i sager om fastsættelse af årsløn.

Dels vil sådanne udtalelser være forbundet med betydelig usikkerhed, dels vil de forlænge sagsbehandlingen væsentligt og ikke bidrage til en mere retfærdig løsning af sagerne.

På området fungerer Arbejdsmarkedets Erhvervssikring som sagkyndig instans, og i det omfang specifikke funktionsbegrænsninger og graden heraf skal vurderes rent lægeligt, kan Retslægerådet besvare spørgsmål om specifikke (i modsætning til generelle) funktionsbegrænsninger.

I det omfang retten vil tillade syn og skøn, må sagsøger fremlægge alt relevant materiale vedrørende bogføring, herunder faktureringer med tilhørende tidsopgørelser også med specifikation af, hvilke medarbejdere er i årene før og i årene efter færdselsuheldet i juni 2014 har bidraget til virksomhedens omsætning.

Dette materiale vil antageligt give anledning til at stille supplerende spørgsmål alt efter indholdet af materialet.
..."

I replik af 30. juni 2020 anførte A [REDACTED]:

" ...

Svarskriftet giver anledning til yderligere bemærkninger, idet jeg fastholder anmodningen om syn og skøn.

Hovedformålet med syn og skøn i nærværende sag er, at tilvejebringe et grundlag for at anfægte det skøn, der er foretaget af Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vedrørende erhvervsevnetabet og årslønnen forud for uheldet.

Der er ikke tale om, at skønsmanden skal foretage en juridisk vurdering af sagens omstændigheder.

Jeg skal i den forbindelse henvise til U1971.6H. I denne sag fastslog højesteret, at der kunne tillades syn og skøn i en sag, hvor formålet var at "tilvejebringe grundlag for at anfægte afgiftsmyndighedernes vurdering". Ligesom Højesteret anførte, at det ikke på forhånd kan udelukkes, at skønsforretningen kunne få betydning for sagens afgørelse.

Her var der altså også tale om, at skattemyndighederne havde kompetencen til at udøve et skøn, men hvor højesteret alligevel tillader syn og skøn. Højesteret slår ligeledes fast, at såfremt det ikke på forhånd kan

udelukkes, at besvarelsen af skønstemaet kan have betydning for sagens udfald, kan begæringen ikke afvises.

Endvidere bemærkes det, at det er min opfattelse, at de stillede spørgsmål er neutrale. Indarbejdelsen af en forudsætning medfører, at spørgsmålet er hypotetisk. Det gør ikke spørgsmålet ledende. Det står os frit for at stille spørgsmål med indarbejdede forudsætninger. Det støttes af, at neutralitetskravet ikke indebærer, at parternes uenighed skal holdes skjult for skønsmanden. Det er selvfølgelig op til retten af afgøre tvisten, men det indebærer ikke, at skønsmanden ikke må vide, hvad det er for en uenighed, som han skal bidrage til at afklare.

I det omfang retten tillader syn og skøn, er sagsøger selvfølgelig indstillet på, at fremlægge alt relevant regnskabsmateriale.

Såfremt retten måtte finde at der er enkelte spørgsmål eller formuleringer, der bør ændres eller udgå, skal jeg anmode om, at retten gør opmærksom herpå, fremfor at hele begæringen afvises, idet jeg henviser til hensynet bag den kendte lovændring af reglerne om syn og skøn, at processen skal være mere smidig og hurtig.

Ad spørgsmål 1, 2 og 3

Grundlæggende kan det ikke på forhånd afvises, at besvarelsen af spørgsmålet har betydning for rettens vurdering af sagen. Spørgsmålet har til formål at belyse forudsætningerne for skønsudøvelsen. Det er helt sædvanligt, at skønsmanden laver en fagmæssig redegørelse for de regnskabstekniske vurderinger, der ønskes foretaget.

Der er ikke krav om, at der alene kan stilles specifikt afgrænsede spørgsmål, men alene krav om, at spørgsmålet skal relaterer sig til, at belyse sagens tvistpunkter, hvilket spørgsmålene gør.

Ad spørgsmål 4

Der er tale om et spørgsmål, hvor der er indarbejdet en forudsætning om A [redacted] arbejdsevne, og dermed et spørgsmål af hypotetisk karakter jf. ovenstående.

Jeg kan foreslå, at forudsætningen konkretiseres yderligere, således spørgsmålet formuleres som følger:

”Skønsmanden bedes skønne, om det er sandsynligt, at virksomhedens drift og resultat påvirkes af ejeren A [redacted] sygdom og dermed nedsatte arbejdsindsat, hvis det ligges til grund at A [redacted] før ulykken udførte arbejde i form af journalskrivning, salgsarbejde, kun-

depleje samt fejl-løsning og support til de tilknyttede sekretærer mindst 40 timer om ugen og efter ulykken arbejder 5 timer om ugen”

Spørgsmålet har således ikke lægeligt indhold, men skønsmanden skal alene forholde sig til, om det har betydning for virksomhedens drift og resultat, at ejerens arbejdstid nedsættes fra over 40 timer om ugen til 5 timer om ugen.

Ad spørgsmål 5

Det er mit synspunkt, at en skønsmand ofte må besvarer de konkret stillede spørgsmål på baggrund af branchemæssige kutymer. Der er ikke noget til hindre for, at skønsmanden tager stilling til hvad der kuty-memæssigt kan karakteriseres som en stabil og regelmæssig udvikling af en virksomheds resultat i regnskabsmæssig forstand, se hertil fx U1982.595H.

Det kan foreslås, at spørgsmålet omformuleres, således begrebet årsløn ikke indgår i spørgsmålet, hvorfor der ikke anvendes retlige begreber.

”Skønsmanden bedes redegøre for udviklingen i virksomhedens resultat i årene forud for ulykken i juni 2014.

Skønsmanden bedes i forbindelse med sin besvarelse oplyse, hvorvidt der var et stabilt og regelmæssigt resultat, således det vil være retvisende for A [redacted] fremtidige indtjening i virksomheden, at anvende resultat i året før skaden, altså 2013”.

Ad spørgsmål 6

Det kan også her foreslås, at spørgsmålet omformuleres, således begrebet årsløn ikke indgår i spørgsmålet, hvorfor der ikke anvendes retlige begreber.

”Såfremt skønsmanden ikke måtte finde, at det vil være retvisende alene at anvende resultatet fra 2013, bedes skønsmanden oplyse om det vil være retvisende at anvende et gennemsnit af årene 2011-2013, som grundlag for den indtjening A [redacted] måtte antages at have haft såfremt skaden ikke var sket.

Skønsmanden bedes i forbindelse med vurderingen inddrage resultaterne for hele perioden før skaden, altså årene 2011-2014, og tage højde for konkurrencesituationen og den udvikling som virksomheden var i på skadestidspunktet evt. under inddragelse af resultat fra sammenlignelige virksomheder i branchen.

Skønsmanden bedes oplyse hvilken indtjening han mener det rimeligt, at skønne A [REDACTED] kunne have opnået, såfremt skaden ikke var sket”.

Ad spørgsmål 7

Det er min opfattelse at spørgsmålet på ingen måde er generelt, der spørges til specifikke poster i regnskabet.

Der er igen tale om, at der i spørgsmålet indlægges en forudsætning vedrørende anskaffelsen af autocamperen, dette gør som ovenfor nævnt spørgsmålet hypotetisk, og det bør derfor kunne stilles.

Ad spørgsmål 8 og 9

Vedrørende redegørelsen for udviklingen i nettoomsætningen og udgifterne til fremmed-hjælp, har dette til formål, at få beskrevet og konkretiseret udviklingen, hvilket danner grundlag for skønsmandens vurdering af det efterfølgende delspørgsmål.

I den anden del af spørgsmålet er der igen tale om, at der indbygges en forudsætning om den nedsatte arbejdstid, som skønsmanden ikke skal forholde sig til om er korrekt eller ej, men blot ligge til grund i besvarelsen.

Jeg kan foreslå at spørgsmålet konkretiseres som følger:

”Skønsmanden bedes vurdere tendenserne i udviklingen af disse to poster, og vurdere om det er en sædvanlig udvikling, og sammenhængen mellem posterne, herunder om det er sandsynligt, at udviklingen har sammenhæng med at A [REDACTED] kun arbejder 5 timer om ugen i virksomheden.

Skønsmanden bedes i den forbindelse forholde sig til, at A [REDACTED] ikke siden ulykke selv har produceret/skrevet journaler for sygehusene og i begrænset omfang har udført opsøgende salg og kundepleje”.

Det bemærkes endvidere at der i dansk ret er fri bevisbedømmelse, og det står således retten frit for, at ligge vægt på, hvad den måtte ønske, herunder bl.a. skønsmandens vurderinger.

Vedrørende spørgsmål 9, kan det igen foreslås at forudsætningen konkretiseres som følger:

”Skønsmanden bedes oplyse, om en evt. konstateret negativ udvikling i virksomheden i perioden efter juni 2014, må antages at skyldes det fak-

tum, at A [REDACTED] siden juni 2014 har arbejdet på nedsat tid med 5 timer om ugen”.

Ad spørgsmål 10

Det skal bemærkes at spørgsmålet er formuleret neutralt og det skal selvfølgelig forstås således at skønsmanden, inden for sit fagområde, alene opfordre til at gøre opmærksom på forhold, som har konkret forbindelse til besvarelsen af de øvrige spørgsmål.

Det kan endvidere ikke udelukkes at besvarelsen kan have betydning for sagens vurdering og det kan ikke anses for overflødig.

...”

I duplik af 12. august 2020 anførte T [REDACTED] A/S:

” ...

Den i svarskriftet nedlagte påstand fastholdes i sin helhed, herunder de fremsatte indsigelser mod de enkelte spørgsmål.

Det fastholdes, at skønsbegæringen i sin helhed vedrører et tema, som det tilkommer retten – eventuelt med bidrag fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og/eller Retslægerådet – at bedømme.

Højesteret har i U 2019.1252 H fastslået, at der ikke kan afholdes syn og skøn om spørgsmål undergivet Retslægerådets kompetence, og alle instanser har i en entydig praksis fastholdt, at syn og skøn ikke kan gennemføres vedrørende spørgsmål, herunder spørgsmål om juridisk fortolkning og subsumtion/retsanvendelse, idet sådanne skøn henhører under domstolenes enekompetence.

Samme hensyn gør sig gældende vedrørende det af A [REDACTED] begærede isolerede bevisoptag, idet de stillede spørgsmål alle har til formål at opnå skønsmandens vurdering af erhvervsevnetabet.

De underliggende spørgsmål vedrører alle emner, som det efter erstatningsansvarslovens § 10 tilkommer Arbejdsmarkedets Erhvervssikring at udtale sig om (hvortil bemærkes, at det ved lovændringen L 2011 610 netop blev præciseret af lovgiver, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring ikke alene udtaler sig om erhvervsevnetabsprocenten), eller som det efter fast praksis tilkommer retten at vurdere.

Den af A [REDACTED] påberåbte afgørelse – U 1971.6 H – ændrer ikke herpå, idet afgørelsen vedrører et helt andet tema. Skatteministeriets indsigelser – som gengivet i dommens s. 2, højre spalte – var, (1) at

domstolene ikke kunne prøve den underliggende tvist, og skønstemaet derfor var uden betydning, (2) at der ikke kunne findes egnede skøns-mænd, og at skønstemaet derfor var uden betydning, og (3) at en isole-ret stillingtagen til de regnskabstekniske spørgsmål ikke vil have nogen egentlig værdi, og at skønstemaet derfor var uden betydning.

Ved spørgsmål om hvorvidt et begæret bevisskridt kan gennemføres mod protest fra modparten under henvisning til bevisskridtets mang-lende relevans, er bedømmelseskriteriet efter § 341 og den dertil knytte-de praksis, om "det kan udelukkes", at bevisskridtet vil være relevant.

Både præmisser og resultat i den af A [redacted] citerede afgørelse er således ganske forventelig, men er omvendt uden betydning for T [redacted] [redacted] A/S' indsigelse under nærværende sag om isoleret bevisoptag.

Afgørelsen tager således ikke stilling til, om skønstemaet "ligger uden for skønsmandens faglige kompetence" hhv. forudsætter en stillingta-gen til spørgsmål, "som det er op til retten at tage stilling til", jf. rets-plejeloovens § 197, stk. 2, 1. pkt. 2. led og 2. pkt., 2. led.

Her er spørgsmål således ikke, om spørgsmålets relevans "på forhånd kan afvises", men om spørgsmålet (og i sager som her, om skønsforret-ningens genstand) overhovedet falder inden for rammerne af retspleje-lovens regler om syn og skøn. Denne vurdering foretages uden den særlige imødekommenhed over for rekvirenten, som i replikken er på-beråbt – undertiden endog med omvendt fortegn, jf. U 2005.1089/1, hvor spørgsmål, der havde til formål at få skønsmandens vurdering af juridisk subsumption, som det tilkommer retten at foretage, blev afvist, fordi det "ikke [kunne] udelukkes, at besvarelsen af denne del af spørgsmålet tillige vil indebære vurderinger af juridisk karakter, der ik-ke bør foretages ved syn og skøn".

Det bemærkes, at der fra samme retsområde som U 1971.6 H findes praksis af relevans for netop det for nærværende sag relevante tema, jf. herved U 2010.917 Ø, hvor et skønstema, der havde til formål at få be-lyst den af skattemyndighederne foretagne skønsmæssige ansættelse af sagsøgernes indkomst blev afvist.

2010-afgørelsen er en for så vidt rammende parallel til det foreliggende bevisoptag, hvor rekvirenten søger at opnå syn og skøn over en skøns-mæssig årsløns- og dermed erhvervsevnetabsansættelse, som alminde-ligvis foretages af en administrativ myndighed (Arbejdsmarkedets Er-hvervssikring), og som det tilkommer retten efter et samlet skøn, herun-

der over anvendelsen af erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, at afgøre endeligt.

Der henvises supplerende til U 1998.1711 V, hvor landsretten i forbindelse med en begæring om syn og skøn til advokatrådet udtalte, at spørgsmål, der havde til formål at opnå rådets vurdering af "sagens bevisligheder" ikke kunne stilles.

Det bemærkes om skønstemaet generelt, at der er tale om et emne, som domstolene rutinemæssigt bedømmer, og i praksis har vist sig fuldt kompetente til, jf. eksempelvis FED 2004.124 om en regnskabsmæssig langt mere kompleks skønsmæssig fastsættelse.

I det omfang rekvirenten måtte mene, at der er behov for bidrag til retens bedømmelse, må sådanne bidrag indhentes på den sædvanlige måde; ved henvendelse til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

***

Det gøres af ovennævnte grunde gældende, at det begærede syn og skøn i dets helhed vedrører spørgsmål, som det tilkommer retten at afgøre.

Det ændrer ikke herpå, at de enkelte led i bedømmelsen er opdelt på forskellige spørgsmål, og formålet fremgår da også tydeligt både af skønstemaets beskrivelse:

Som det fremgår er anmodningen om bevisoptagelse er spørgsmålet i sagen, dels hvad grundlaget for A [REDACTED] årsløn skal være, ligesom det er et omdrejningspunkt, om der kan dokumenteres et omsætnings- og resultatmæssig nedgang i virksomheden i perioden fra juli 2014 og frem, og endelig om en evt. negativ konstateret udvikling i virksomheden, må antages at skyldes det faktum, at A [REDACTED] siden ulykken har arbejdet på nedsat tid.

Og af det "sammenfattende" spørgsmål 9:

Skønsmanden bedes oplyse, om en evt. konstateret negativ udvikling i virksomheden i perioden efter juni 2014, må antages at skyldes det faktum, at A [REDACTED] siden juni 2014 har arbejdet på nedsat tid i virksomheden.

Rekvirenten ønsker samlet set, at en eventuel skønsmand skal

- (1) A [REDACTED] årsløn – opgjort efter den særlige skønsregel i erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2 – forud for hændelsen
- (2) A [REDACTED] årsløn/indtægtsevne og dermed procentuelle indtægtsnedgang efter hændelsen, svarende til vurderingen efter erstatningsansvarslovens § 5, stk. 3
- (3) (Årsags-)sammenhængen mellem hændelsen og den således konstaterede indtægtsnedgang

Hvilket samlet indebærer en udmåling af et erhvervsevnetab – som det efter erstatningsansvarslovens § 10 tilkommer Arbejdsmarkedets Erhvervssikring at vurdere – og dermed reelt tillige en erhvervsevnetabserstatning efter erstatningsansvarslovens § 6.

Dén opgave, der herefter overlades til domstolene, vil alene være at afsige dom for det af skønsmanden fastsatte erstatningsbeløb, hvilket selvsagt ikke er acceptabelt. Begæringen må derfor i sin helhed afvises.

Subsidiært fastholdes indsigelserne imod de enkelte spørgsmål, hvor rekvirentens bemærkninger i replikken giver anledning til at supplere som følger:

Ad spørgsmål 1

Der er tale om et generelt spørgsmål, der sigter til en revisionsmæssig vurdering af gældende ret.

Henvisningen til bilag 12 indebærer samtidig, at spørgsmålet er enten ledende eller oplagt overflødigt. Formålet synes således alene at være at få skønsmanden til at gengive – og anvende – bilag 12 ved de følgende spørgsmål.

Spørgeteknikken illustrerer samtidig det retsstridige ved hele spørgetemaet, idet rekvirenten herved søger at pålægge skønsmanden at fortolke og anvende den som bilag 12 fremlagte vejledning.

Det bemærkes, at Østre Landsret i FM 2015.6 har fastslået, at der ikke kan afholdes syn og skøn om fortolkningen af en bekendtgørelse. Af de af landsretten anførte grunde kan der ej heller afholdes syn og skøn om fortolkningen – herunder anvendelsen – af en vejledning. Der henvises supplerende til U 2005.1089/1 Ø, der mere generelt bekræfter, at syn og skøn ikke kan afvikles vedrørende spørgsmål af administrativ/juridisk karakter.

Ad spørgsmål 2 og 3

Rekvirentens bemærkninger giver ikke anledning til at supplere det anførte. Det fastholdes således, at spørgsmål om virksomhedens karakter og drift må belyses på sædvanlig vis; ved fremlæggelse af bilag samt afhøring af indehaveren, revisor eller andre, der måtte kende virksomheden.

Ad spørgsmål 4

Spørgsmålet lagde i dets oprindelige formulering op til en lægelig og juridisk vurdering, både vedrørende A [REDACTED] erhvervsufficiens og årsagssammenhængen mellem en mulig indtægtsnedgang i virksomheden og en mulig ditto i A [REDACTED] arbejdsindsats.

Bevisbedømmelsen vedrørende spørgsmål om årsagssammenhæng i personskadesager falder inden for kernen af rettens opgave, og syn og skøn over det formulerede spørgsmål vil således være klart uforeneligt med den i indledningen nævnte praksis, herunder U 2010.917 Ø.

Den i replikken foreslåede omformulering ændrer ikke herpå, idet indsigelsen retter sig mod materien, ikke formuleringen. Det er korrekt, at der med omformuleringen ikke fordres en lægelig stillingtagen, men skønsmanden bedes samtidig foretage netop den (bevis-)vurdering af årsagssammenhæng, som det i personskadesager tilkommer retten at foretage.

Ad spørgsmål 5

Det fastholdes at spørgsmålet, og navnlig spørgsmålets 2. led, falder uden for rammerne i retsplejelovens § 197, stk. 2.

Heller ikke vedrørende dette spørgsmål ændrer den i replikken foreslåede omformulering herpå, idet der også med den nye formulering anmodes om skønsmandens vurdering af, om en nærmere beregnet årsløn er "retvisende".

Spørgsmålet er i sin kerne – og uanset, hvordan rekvirenten måtte file på formuleringerne – reelt følgende: "Skønsmanden bedes oplyse, om A [REDACTED] årsløn til brug for erhvervsevnetabsberegningen kan fastsættes efter hovedreglen i erstatningsansvarslovens § 7, stk. 1."

Dette spørgsmål kan helt oplagt ikke stilles til en skønsmand.

Ad spørgsmål 6

Også dette spørgsmål lægger op til, at skønsmanden skal fastsætte årslønnen til brug for udmålingen af et erhvervsevnetab, hvilket som nævnt ikke henhører under en skønsmands kompetence.

Heller ikke vedrørende dette spørgsmål ændrer den foreslåede omformulering i replikken på T [REDACTED] A/S' materielle betingede indsigelse – at spørgsmålet i sin kerne reelt er følgende: "Skønsmanden bedes, såfremt spørgsmål 5 besvares benægtende, oplyse hvilken årsløn, der efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, kan lægges til grund for erhvervsevnetabsberegningen".

Ad spørgsmål 7

Replikken giver ikke anledning til at supplere det allerede anførte, idet det supplerende og med henvisning til det i indledningen anførte bemærkes, at spørgsmålet – foruden at være generelt formuleret – har til formål at opnå skønsmandens fortolkning/anvendelse af den som bilag 12 fremlagte vejledning på den konkrete sag.

Der er med landsrettens ord i U 1998.1711 V tale om et spørgsmål, hvis besvarelse forudsætter en stillingtagen til sagens bevisligheder og en juridisk fortolkning af vejledningen, som det tilkommer retten at foretage.

Ad spørgsmål 8

Replikken giver ikke anledning til at supplere det anførte.

Rekvirenten vedgår i replikken udtrykkeligt, at formålet med spørgsmål 8 er at sikre grundlaget for det følgende spørgsmål 9.

Der henvises derfor til det om spørgsmål 9 anførte, idet en eventuel afvisning af dette spørgsmål naturligt må smitte af på de til grund herfor liggende spørgsmål (spørgsmål 8 vil i øvrigt efter replikkens beskrivelse af sammenhængen helt oplagt savne relevans, hvis spørgsmål 9 udgår).

De i replikken foreslåede ændrede formuleringer ændrer ikke på, at spørgsmålene alene er medtaget for at sikre, at skønsmanden besvarer spørgsmål 9 på den måde, rekvirenten ønsker.

Ad spørgsmål 9

Indsigelsen fastholdes, også efter rekvirentens forslag til omformulering, idet skønsmanden fortsat anmodes om at forholde sig til årsagsammenhængen. Der henvises til det under spørgsmål 4 anførte.

Ad spørgsmål 10

Replikken giver ikke anledning til supplerende bemærkninger
..."

I processkrift 1 af 14. september 2020 anførte A [REDACTED]:

" ...

Det i duplikken fremkomne giver A [REDACTED] anledning til nedestående bemærkninger.

Anmodningen om isoleret bevisoptagelse fastholdes i sin helhed.

1. Forhandlingsprincippet og den frie bevisførelse

Helt overordnet undlader T [REDACTED] A/S i sine processkrifter at tage højde for, at formålet med bevisoptagelse efter retsplejelovens § 343 er, at give Retten i Holstebro en vidtgående mulighed for at tillade syn og skøn, for derigennem at belyse de momenter, via en fagkyndig bedømmelse, som bør indgå i Retten i Holstebros vurdering.

Udgangspunktet er derfor forhandlingsprincippet og den frie bevisførelse, hvorfor der kræves særlige forhold, for at der sker en indskrænkning heraf.

Den af T [REDACTED] A/S påberåbte afgørelse – U 2019.1252 H - ændrer ikke herpå, idet afgørelsen udelukkende vedrører den særlige indskrænkning der består i henhold til Retslægerådet kompetence med hensyn til at tage stilling til lægevidenskabelige og farmaceutiske tvivlsspørgsmål.

Det fremgår bekræftende af både Vestre Landsret og Højesterets præmisser, at indskrænkning af forhandlingsprincippet alene vedrørte det forhold, at skadelidte ikke blev tilladt adgang til at få foretaget en fornyet speciallægeundersøgelse med henblik på at afklare, hvorvidt arbejdsskaden i højre skulder havde medført dobbeltsidige funktionsindskrænkninger.

De stillede spørgsmål i nærværende sag vedrører ikke forhold, som tilkommer Retslægerådet kompetence, hvilket også er tiltrådt af T [REDACTED] A/S i duplikken, hvorfor U. 2019.1252 H ikke støtter

T [REDACTED] A/S' påstanden om, at syn og skøn ikke skal tages til følge.

For god ordens skyld henvises til U 2013.2483 Ø, hvor det fastslås, at Retslægerådet ikke udtaler sig om andre forhold end lægevidenskabelige og farmaceutiske tvivlsspørgsmål, herunder i særdeleshed, hvis spørgsmålet er omfattet af Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings kompetence.

2. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har i henhold til erstatningsansvarslovens § 10 adgang til at afgive vejledende udtalelser om méngrad og erhvervsevnetab i personskadesager.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings vejledende udtalelser har ikke karakter af afgørelser, hvorfor de ikke kan indbringes for Ankestyrelsen. Vurderingen fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring bliver dog i almindelighed lagt til grund af domstolene i overensstemmelse med betænkning 1983 nr. 976 side 101, hvoraf følgende fremgår:

"Det må forventes, at udtalelser fra sikringsstyrelsen om méngraden i almindelighed vil blive lagt til grund af domstolene ved fastsættelse af godtgørelse efter denne lov, men spørgsmål om ménersatningens størrelse, dvs. om tabellens anvendelighed i de enkelte tilfælde, er i princippet undergivet almindelig domstolskontrol."

Et væsentligt argument for, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings udtalelse ikke skal tillægges tungtvejende bevismæssig vægt i en retssag er, hvor der er mangelfuld begrundelse eller anvendt forkerte forudsætninger. Denne retstilstand fremgår af U 2007.596 V, hvor der ikke var en tilstrækkelig begrundelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, hvorfor der forelå det fornødne sikre grundlag for at Vestre Landsret tilsidesatte Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings vurdering.

De stillede spørgsmål bistår enkeltvist og samlet til at belyse, hvorvidt Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings vurdering med det fornødne sikre grundlag kan tilsidesættes af domstolene.

I modsætning til det af T [REDACTED] A/S argumenterede, er det ganske sædvanligt, at skadelidte gennem et syn og skøn ved en sagkyndig får belyst enkelte momenter i Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vurdering. I det fremlagte spørgetema er fokus placeret på de økonomiske momenter i Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings vurdering.

Dette er bekræftet i retslitteraturen, Erik Hørlyck, Syn og Skøn – Sagkyndig bevisførelse, 6. udgave, 2020:

”Indhentelse af udtalelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring om méngrad og erhvervsevnetab udelukker principielt ikke anden form for sagkyndig bevisførelse, herunder syn og skøn i personskadesager. Nævnlig fremlæggelse af lægeerklæringer kommer jævnlige på tale (hvorimod Retslægerådet som foran nævnt ikke udtaler sig om de sager, der henhører under Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring). En lægeerklæring kan dog for en praktisk betragtning ikke indeholde nogen stillingtagen til méngrad og erhvervsevnetab, så alternativ sagkyndig bevisførelse i disse sager vil nævnlig have til formål at anfægte grundlaget for en udtalelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring”

3. Momenter og forudsætninger

T [REDACTED] A/S gør overordnet gældende, at skønsmandens besvarelse af spørgsmålene kræver en stillingtagen til retlige spørgsmål.

Det bestrides.

T [REDACTED] A/S har igennem en omskrivning af spørgsmålene argumenteret for, at det reelle spørgsmål, som ønskes besvaret, skal ske under en juridisk bedømmelse, hvorfor det skal karakteriseret som et retsspørgsmål.

Denne argumentationsrække skal ikke tillægges vægt. Det kan eksemplificeres gennem de utallige gennemførte skønsforretninger, hvor sælger af en ejendom har undladt at oplyse om mangler ved ejendommen. Der kan ikke spørges, hvad den pågældende person måtte have set eller gjort, idet det er et retsspørgsmål. Der er dog intet til hinder for, at der spørges om ”forholdet var synlig på et nærmere defineret tidspunkt for en ikke byggekyndig uden foretagelse af særlige undersøgelser”.

Med fokus på nærværende spørgsmål 1 - 3, er det argumenteret fra T [REDACTED] A/S' side, at der ønskes en fortolkning af en bekendtgørelsen. Det bestrides. Ved en gennemgang af spørgsmålet fremgår det ganske klart, at der ønskes en nærmere redegørelse af de enkelte faktorer, som efter A [REDACTED] opfattelse, er mest centralt for, at Retten i Holstebro har et objektivt vurderingsgrundlag, som de herefter

kan anvende til at foretage et skøn over erhvervsevnetabsprocenten eller erhvervsevnetabsberstatningen.

Uanset, at ovenstående argumentation fastholdes, er enkelte af bemærkningerne fra T [REDACTED] A/S imødekommet, med håb om, at der snarligt kan afholdes en skønsforretning.

Derudover indføres spørgsmål 11, som relaterer sig til brancheudviklingen. Besvarelsen af spørgsmålet kan bidrage til rettens vurderingen af hvorledes A [REDACTED] indtjeningen ville have udviklet sig, hvis ulykken ikke var indtrådt

Der vedlægges revideret blanket til syn og skøn, hvor de foreslåede ændringer af spørgsmålene 4, 5, 6, 8 og 9 fra replikken er implementeret, det supplerende spørgsmål 11 som fremgår af nærværende processkrift er tilføjet, i tillæg til ovennævnte imødekommelse af T [REDACTED] A/S' bemærkninger.

..."

Med processkriftet fulgte den i processkriftets slutning nævnte reviderede blanket til syn og skøn.

Rettens begrundelse og afgørelse

Retten finder, at A [REDACTED] udkast til spørgsmål afspejler det, som hun i punkt 6, in fine i blanketten til syn og skøn har anført om, at "spørgsmålet i sagen (er), dels hvad grundlaget for A [REDACTED] årsløn skal være, ligesom det er et omdrejningspunkt, om der kan dokumenteres et omsætnings- og resultatmæssig nedgang i virksomheden i perioden fra juli 2014 og frem, og endelig om en evt. negativ konstateret udvikling i virksomheden, må antages at skyldes det faktum, at A [REDACTED] siden ulykken har arbejdet på nedsat tid."

Retten finder endvidere, at A [REDACTED] spørgsmål, som anført af T [REDACTED] A/S, samlet set reelt drejer sig om årslønsfastsættelsen efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, erhvervsevnetabsprocenten efter lovens § 5, stk. 3 og årsagssammenhæng mellem hændelse og indtægtstab, på en sådan måde, at der ved besvarelse af spørgsmålene samlet set vil blive taget stilling til retsspørgsmål, som det er op til retten at tage stilling til, jf. herved princippet i retsplejelovens § 197, stk. 2.

Efter det anførte

Bestemmes:

A [REDACTED] anmodning om optagelse af bevis tages ikke til følge.